

**Latvian Newspaper „LAIKS” (Time)
for USA and Canada.**

Published twice weekly except Christmas issue — Helms Rudzītis. Publisher — Editorial and Business Office 7307 — 8-rd Ave, Brooklyn, N.Y., 11209 USA. Phone TE 6-6382, Canadian Office: 444 Wolseley Ave, N. Montreal 264, P. Quebec, Phone 488 0547. Subscr. Rates USA, Canada and elsewhere: 3 months \$6.00, 6 months — \$11.50 1 year — \$22.00. Advert Rates: 1 column (2 1/4" by 1"), \$3.60, 1 column (2 1/4" by 1"), choice location \$4.60.

LAIKS

Latviešu laikraksts Amerikā „LAIKS”
iznāk divreiz nedēļā — trešdienas un sestdienas.

Izdevjums apgūts „Grāmatu Draugs” — H. Rudzītis. Redaktors Arturs Strautmanis. Redakcijas kollektīvi: Krišs Rabcs (omer.), Maksis Ulītis (Toronto) un Gunārs Grņbergs. Redakcija — kantoris: 7307, 3rd Ave, Brooklyn, N. Y., 11209, USA. Tel. kantorim TE 6-6382, redakcijai (212) SH 8-6701. — Abonēšanas maksa ASV un Kanādā, par 3 mēn. \$6.00, par 6 mēn. \$11.50, par 1 gadu \$22.00. Sludinājumu maksa: sludinājuma daļa \$3.60 (2 1/4" sleja), teksts \$4.60 (2 1/4" sleja) un pirmā lappuse \$6.00 par collai telpu 1 slejā.

ARTS TĪTĒRS

Ir jāiztur līdz galam

gads un aiziet gads kā kādas vēju vēdas tikai atmiņas vien noglāstīt vairs drikst. atgūt zaudēto sirds cerē, sapņo, tvikst... atnāk kūmās tai tik nopūtas un bēdas.

šaubas augumā kā mēmas akmens grēdas zūmē sapņus nost, lai tie bez plauksmes nīkst. at zelta ābele vēl krāšņos ziedos likst, — ps — grauzējs nesātīgs — tai jau pie saknes ēdas. Viss, kas bij Dieva dots, vai pārvērsts tiks par baismu tikai nakts vien zied un neatnāk vairs rīts, acis neredzēs nekad vairs labo gaismu? —

pat sev jautāju, bet dvēselē plaukst spīts: sts, kas mums tagad lemts, ir jāiztur līdz galam, — vienmēr pavasars mēdz sekot nīknam salam! —



DIVI LITERĀRI SARĪKOJUMI

SARĪKO LATV. PRESES BIEDRĪBA DZIESMU SVĒTKU LAIKĀ KLIVLANDĒ

ujorka /rd./- Klivlandē dziesmu tku laikā Latv. preses biedrība, esmu svētku rīcības komitejas uz- umā, rīko divus literārus sarīkoju- s, 1. un 2. septembrī, ziņo Latv. ses biedrība. Tajos piedalīsies 23 ri, arī Andrejs Eglītis no Zvied- as.

arīkojumu 1. septembrī Shera- - Cleveland viesnīcas telpās vadīs rs Jēgens un tajā piedalīsies Er- ts Aistars, Voldemārs Avens, An- js Eglītis, Rita Gāle, Ausma Jaunze- , Egils Kalme, Nikolajs Kalniņš, Hu- Krūmiņš, Elza Ķezbere, Olgerts piņš, Ivars Lindbergs un Modris rbergs.

Otru sarīkojumu tajās pašās telpās septembrī vadīs Hugo Puriņš un tajā dalīsies Janina Babre, Andrejs Egli- , Eduards Freimanis, Valentine Her- ne, Guna Ikona, Astrīde Ivaska, Aina aujiete, Zenta Liepa, Reinholds Mil- s, Jānis Širmanis un Arturs Voitkus. Abos sarīkojumos mūzicēs Hamil- as meiteņu ansamblis "Atmiņa" un lists Juris Ķeniņš.

MAKSĻA UN MAKSĻNIEKI

NDREJS JANSONS dirigēja Manhas Repertory orķestri un Manhata- mūzikas skolas kori Longina Apkal- 1961.g. komponētās Latviešu bērū esmas Amerikas pirmatskapojumā 2.g. 21. novembrī", raksta žurnāls "International Musician". "Tā bija mā reize, kad šis koris dziedāja lat- ū valodā, šī darba oriģinālvalo- ", piebilst žurnāls, piemētot, ka vīešu bērū dziesmas balstās uz folk- as motīviem.

Vajadzīgs dainu motīvu rādītājs

M SU TAUTASDZIESMU TULKOŠANA CIT S VALOD S

Jautājumi par mūsu tautasdziesmu tulkošanu svešvalodās diskutēti reizi reizi, tagad tiem vīl par jaunu pievirsties mudina kāds jauns un plašs darbs šinī nozarē: Herma R t feldera /Rathfelders/ raksts Lettische Traditionen in Johanisliedern, kas iespiests Baltijas institūta /Vcij / izdevumā Acta Baltica, 12. s.jum /Koenigstein im Taunus, 1973, 217. - 292. lpp./.

Rakstā ir par latviešu J u tradīcijām /Z u dienu, vainagu v šanu, vrtu un lopu puš ošanu, pašu lgošanu utt./.

H.R tfelders sniedzis lielu skaitu mūsu tautasdziesmu pantu un turpat blakus ar to tulkojumus v ciski. Par p djiem jau dzirdēti dažādi kritiski iebildumi.

Kas stīprasms no latviešu dainu tulkojumiem kāds svešvalodā?

Pirmkārt, jautājums, vai tulkojums pašu dainas tekstā, pareizi sapratis, otr-

kārt, vai tulkojums saturāzi ir izdevies adekvāts latviešu tekstam. Vietā, treškārt, var būt ar jautājums, par cik izdevies tulkojumu iet rpt dzejiskā, aistiski pietiekami vrtg formā. Bez tam, ceturtkārt, ja tulko- tjs savu dainu tulkojumu rindu ir m- in jīs sniegt kādas latviešu dzves nozares /piemēram, lauku darbu, k- zu, kristību u.tml./ ilustrāciju, katr- zi j jautājums, vai viadziesmu izlase atzstami reprezentē doto sektoru, t.i. vai t nav par nepilngu, sniedzot, var- b t, pat stipri greizu ainu par apl- kojamo par d bu.

No sacīt izriet, ka mūsu dainu tulkošana nav gluži vienkāršs uzdevums, bet saistīta ar prēmigrātibm. Augst- k pirmajā punktā minētais prasa labu, pat paši labu visa tautasdziesmu kopa- puma pazīšanu, citdi p rpratumā b s neizbēgami. J piebilst, ka ta u ir labs skaits dainu tekstu, par kuru sto no- zmi domas daļs joproj m v l šodien- un t pat oti labiem šs nozares spe- ci listiem.

Adekvāts saturā p r tulkojums savu- kārt nav citdi iespējams, kā tikai iz- cili labi pazstot t s valodas specifis- ko izteiksmes l dzeķ u daudzpus bu un vijgumu, kur tautasdziesmas teksts tiek tulkots. paši tas nepieciešams, ja autors m ina šo tekstu ar tulkojum- sniegt vair kā vai maz kā pilng dzejs- k noform jūm .

Kas redzams re līt t ? Parasti ir t, ka, cenšoties sniegt saturāzi gluži pareizus tulkojumus, nav bijis iespējams iet rpt tos dzejs- kos pantos. Po zijas viet t dos gad- jumos radies gan oti precīzs, burtisks, bet gluži prozisks atst st jūms.

H. R tfelders sav darb g jis otru ce u: centies sniegt šs m su J u dziesmas kā ritmiskus, visliel ko tiesu etrp du trochaju pantus/gandr z it visur tik gludus, ka tos varam, daž vie- t, t pat kā latviešu tekstos, k du t.s. l p mo vok li piekarinot, ar izdzied t lgojot!/. Labi pazstot v cu valodas iz- teiksmes iespējas, vi am labi izdevies atdzejot ar daudzās stipri gr tas, lat- vīsk izteiksmes oti koncentr t s vie- tas.

Šie H. R tfeldera skaidri aistiskie

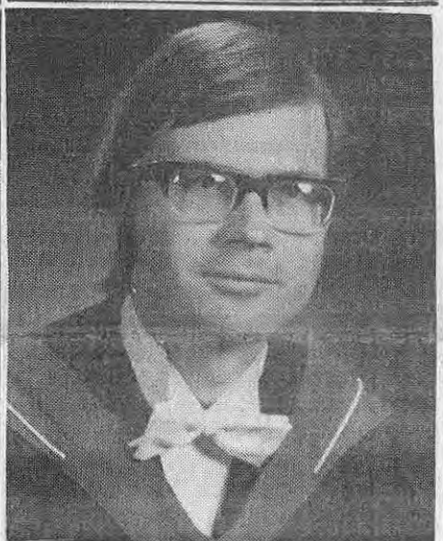
notikumi, labi saprotams, spiedusi vī u atkpties no latvīsk s izteiksmes bur- ta, t ka vi a tulkojumi j kvalific par stipri pabrviem atdzejojumiem, skat., piemēram, 32672. tekstu /225.1p./, kur runa par j ab rnu t rpu. Šs dzies- mas otra puse latvīski ir: Zili sv rki, baltas bikses, Pogas vien laist j s, v - cu teksts turpret Weisse Hosen, gru- ener Rock, Voller Stolz die Knoepfe blinken. Tom r j pasv tro, ka cittautu interesenti, kas paši nav p rnieki un kam katras latviešu fr zes st, gluži precīz nozme nav tik oti svarīga, no H. R tfeldera tulkojumiem var ieg t

pietiekami skaidru priekšstatu par dotaj s dain s apdzied to vielu un sav- zi ar par pašu latvīsk s strofas vei- du.

Cittautu folkloristiem ar strikti zi- ntnisku pieeju šie atdzejojumi, b da- mi p r k br vi, nav l g lietojami, var- b t sav reiz k k ds sal dzin mais materi ls, interesēties par daž m speci l m probl m m.

Augstāk jau izn ca atz m t gr t bas, kas var atgad ties, m inot interpret- t t dažū labu veclaicgu dainu tekstu. No H. R tfeldera tulkojumiem redzams, ka arī vi am ar t m bijis j - saduras un ka ne katrs sendien s sa- cer tais pants pareizi saprasts. T, piemēram, 7196. tekst /230.lp./ pie- min tais ozolzaru vainags gan neb s ticis likts uz dzirnavu kas jumta ko- res /der First/, bet gan turpat pašu m ju maltuv tieši uz dzirnav m, un k š s izdar bas sekas b s gaid ts, ka vieg- li tec s nevis lielais dzirnavu rats- das Rad/, bet maltuves dzirnakmens.

Ir ar visai riskanti sniegt t das kar- tes, k, piemēram, 246.1p., kur iez- m tas galven s J u svin bas vietas Vidzem /tikai 4/: R ga, Piebalga, J - uklans un L go. Par J u kalniem bez tam v l j piebilst, ka m su dzimten /un t ar Vidzem / vietu ar t du/vai l dzgu/ v rdu nav mazums, sal. prof- J. Endzel na darba Latvijas PSR viet- v rdi l. da as 1.s j. /1956.g./ 389. un



Jānis /John/ Ēriks Kraulis ieguvī ārsta gradu Toronto universitātē. Praks- ses gadu strādā North York slimnīcā Ontario. Speciālizēšies chirurgijā. Ak- tīvs Toronto universitātes Kristīgā brālībā, vienu gadu bijīš tās prezidents.



JAUNA TIESĪBU ZINĀTĻU DOKTORE

Dagmāra Vanaga-Halamka ieguvī doktora gradu jūrisprudencē Lo- yola universitātē Losandželosā. Viņa ir pirmā latviete no Aijova valsts, kas ieguvī doktora gradu jūrispru- dencē. Jaunā doktore ar vīru apme- tušies uz dzīvi Losandželosā.

sek. lpp. Maz pamatots ir ar ne viens vien H. R tfeldera /gan tikai kā hipot- z izteikts/ spriedums paš vi a ap- cer jūm, piemēram, 252.1p.-ka iztei- cien Dievam kalni, Laimai lejas "kal- ni" apz m jot gar go dz vi /das geist- liche Leben/, bet "lejas" cilv ku ap- metnes /die menschlichen Siedlungen/ t pat 260.1p. /piemīn ta hipot z, it k latvīši b tu atn kuši uz tagad jo Lat- vījas teritoriju no rietumiem/ u.v.c.

Populāri cittautu interesentu iepa- zstin šanai ar m su dainu tematiku un izteiksmes veidu daž das izlases tulkojum var, protams, labi node- r t. Ja turpret run jam par tieši folk- loras zin t n izmantojamu materi lu sag di, tad pilngi viet jautājums, vai b tu nozme tulkot kaut vai da u no m - su tautasdziesmu milz g variantu skaita, - jau ap 1.500.000 tekstu. Pati p r tulkošana un public šana neb tu iep- jama bez milz ga darba un oti d r- g m izdošanas izmaks m.

Š raksta autors te var v lreiz at- k rtot savu jau priekš laba laika k - d refer t izteikto domu: folkloras zin tnes lab daudz vrtg k par pašu dainu tekstu tulkošanu /kas pie tam ievilkots gadu desmitos!/. b tu - sast - d t m su dainu mot v u /kaut vai galve- no/ r d t ju. T ds at autu visiem in- teresentiem, it paši jau sveštautu folkloristiem, tri un viegli p rliecin - ties, vai m su tautasdziesm s ir uze- jams viens vai otrs mot vs, piemēram, kā b rente b d s raud, piespiedusies pie koka /mums - pie m tes koka - be- les/, ka zivs norauj jaunavas vainagu /mums - za l daci a/ utj. utj.

Labi saprotams, ka, p c š da r d t ja orientēties, citu n ciju interesen- tiem, vajadz bai rodoties, neb tu nek - du gr t bu, sazinoties ar k d m lat- vīešu zin tnsk m instit cij m vai at- seviš iem speci listiem, ieg t paša at- tiec g teksta tulkojumu, teiksim, ang u, norv u, serbu vai k d cit va- lod .

Ķ RLIS DRAVI Š

Ražena meteoroloģija

PROFESORAM PAULIM PUTNĪNIM

14. jūlijā piepildas 70 mūža gadi me- teorologam profesoram Paulim Put- niņam Merilandē. Viņš dzimis Rīgā tir- gotāja ģimenē, studējis meteorologi- ju Latvijas Universitātē, vēlāk papil- dīnāties ārzemēs. Kopš 1926.g. bija L. U. subasistents, vēlāk asistents, bet 1939.g. habilitējies par privātdocentu pie meteoroloģijas katedras. Pēdējā laikā Latvijas Universitātē viņš bija docents, Ģeofizikas un meteoroloģijas institūta meteoroloģijas nodaļas vadī- tājs un Rīgas pilsētas klimatoloģiskā tīkla pārzinis.

Vācijas posmā P. Putniņš bija ārkār- tas profesors Baltijas universitātē, zin- ātniskais līdzstrādnieks Greifsvaldes jūras observatorijā, Ziemeļrietumu Vācijas meteoroloģijas pārvaldē un Britu Reinas armijas meteoroloģijas iestādēs.

Pēc ieceļošanas ASV, Putniņš bijis meteorologs, galvenais pētnieks, pro- jektu sastādītājs un nozaru vadītājs vispirms Kembriđžā, pēc tam Harvar- da universitātes Blue Hill meteorolo- ģiskā observatorijā, ASV meteorolo- ģijas birojā Vašingtonā un tagad strā- dā Vides zinātniskā dienesta pārval- dē /Environmental Science Services Administration/, Silver - springa, Me- rilandē.

P. Putniņš sarakstījis lielāku skaitu darbu atmosfāras optikā, kurā halo loku serija nosaukta viņa vārdā /Acras of Putniņš/, klimatoloģijā, it sevišķi polāro apgabalu un atmosfāras cir- kulācijas teorijā. Kā ievērojamu spe- ciālistu World Survey of Climatology redakcija aicinājā Putniņu par līdz- strādnieku savam izdevumam, kura 14. sējumā 1970.g. iespiests Putniņa raksts "The Climate of Greenland" /Elsevier Publ. Co., Amsterdam - London - New York/.

P. Putniņš piedalījies ar lekcijām

Piemīņas v

IZNĀCIS PIRMO VISPĀRĒJO LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU NOŠU KRĀJUMS

Latvju Mūzikas apgāds ASV faksimī- liespiedumā nelielā metienā publicējis Pirmo vispārējo latviešu dziesmu svētku nošu krājumu, kas jau pēc Pir- mā pasaules kara bija bibliofilu re- tums. Tas pavairots no mūzikas vēs- turnieka Valentīna Bērzkalna oriģināl- eksemplāra, mākslinieka Arnolda Sil- dega iekārtojumā. Krājumam 92 lappu- ses, cena \$ 3.

Simts gadu vecais krājums var in- teresēt arī valodnieciski - ne par velti tieši Pirmo dziesmu svētku laikā notika arī pirmā vispārējā latviešu skolotāju konference, kurā pārsprieda un pieņēma latviešu valodas pareizrakstības re- formu. Pēc tam "puķe" vairs nebija "puķe" un "roze" - "rohze", "Beh- ting" pārtapa par Bētiņu u.t.l.

Taču vēsturiskā skatījumā krājuma vislielākā nozīme ir tā māzikālajā sa- turā. Tā vēl joprojām saista viens otrs tajā iespiests cittautu darbs, kā satu- rā, tā izteiksmē. Kaut arī droši nezi- nām, kā Rīgas Domā izskanēja, piemē- ram, Rīgas Mūsu Tēvs vai Gluka 24. Dāvida dziesma, jau tas vien, ka tādu

vairā- Amē- nope- akad- cekl- biog- K. jūti- dzīv- bied- vald- Kād- teik- no- kā- diņ- žus, jubi- prof- gā n- agrā- diev- dīto- ves

darb- atskā- vairā- bezd- nesā- sari- skap- šķis- tiem- 1873. Tā- krīt- kopu- gadu- vara- bolis- un- kām- da- mūz- Ne- krāj- piep- eksj- 332- Mic- plār- kād- un k- tūrā